

En beskrivning av slutbetygen i grundskolan våren 2011

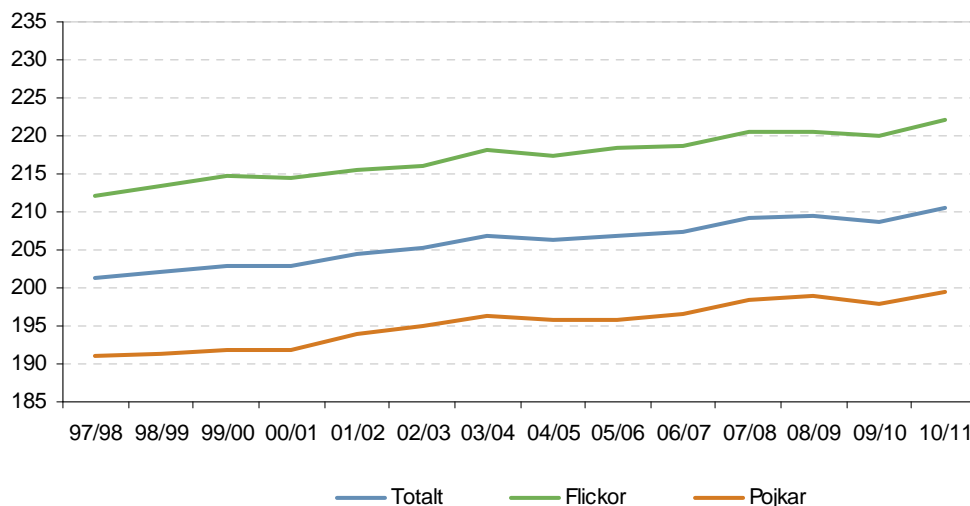
Slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet delades ut för första gången våren 1998. Betygen sätts utifrån de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret och med hjälp av fastställda betygskriterier.

Meritvärdet ökar igen

Det genomsnittliga meritvärdet har ökat igen efter att förra läsåret ha minskat för första gången på fem år. Våren 2011 var det genomsnittliga meritvärdet 210,6 vilket är en ökning med 1,8 meritpoäng jämfört med våren 2010. Det genomsnittliga meritvärdet har successivt ökat sedan det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet infördes läsåret 1997/98.

Meritvärdet beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (Godkänt räknas som 10 poäng, Väl Godkänt som 15 poäng och Mycket Väl Godkänt som 20 poäng). Det högsta möjliga meritvärdet är 320 poäng. När det genomsnittliga meritvärdet beräknas ingår endast elever som fått betyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet och har fått godkänt i minst ett ämne.

Diagram 1. Genomsnittligt meritvärde läsåren 1997/98–2010/11

Liksom tidigare läsår var det stor skillnad mellan flickornas och pojkarnas genomsnittliga meritvärde, där skillnaden varierat mellan 21 och 23 meritpoäng under perioden. Det genomsnittliga meritvärdet har ökat både för flickor och pojkar sedan förra läsåret och var 222,1 respektive 199,6, läsåret 2010/11.

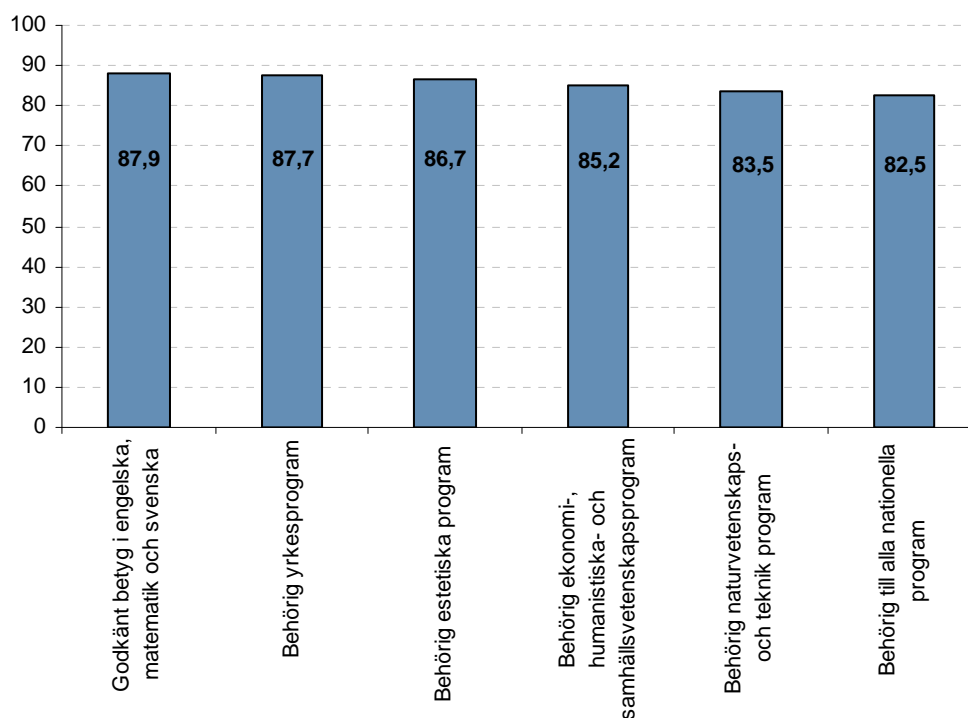
Åtta av tio är behöriga till gymnasieskolan

Inför hösten 2011 infördes olika behörighetskrav för att få påbörja en gymnasieutbildning beroende på om man väljer yrkesförberedande eller högskoleförberedande program. Precis som tidigare läsår måste eleven ha godkänt i engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk. Det var tidigare det enda kravet för samtliga gymnasiala utbildningar.

Den som väljer att studera på ett yrkesprogram måste ha godkända betyg i ytterligare fem ämnen, det vill säga totalt åtta. För de högskoleförberedande programmen gäller godkända betyg i ytterligare nio ämnen, sammanlagt tolv. För ekonomi-, humanistiska- och samhällsvetenskapsprogrammen ska fyra av de nio övriga godkända ämnena vara geografi, historia, samhällskunskap och religionskunskap. För naturvetenskaps- och teknikprogrammen ska eleven ha godkänt i biologi, fysik och kemi. För estetiska programmet är de nio ämnena valfria.

Precis som tidigare läsår hade majoriteten av eleverna som avslutat årskurs 9 våren 2011 behörighet att söka nationella program. Behörighetskraven har skärpts i och med att det är ytterligare fem alternativt nio godkända ämnen som tillkommit till de tidigare tre. Det var flest elever som hade möjlighet att söka till yrkesprogrammen, 87,7 procent. Den andelen är mest jämförbar med den tidigare gymnasiebehörigheten, vilken var 88,2 procent våren 2010. Det är 1 procent av eleverna som enbart hade behörighet till yrkesprogram vilket betyder att majoriteten även var behöriga till högskoleförberedande program. Bland de högskoleförberedande programmen var 86,7 procent behöriga till estetiska, 85,2 procent till ekonomi-, humanistiska- och samhällsvetenskapsprogrammen samt 83,5 procent till naturvetenskaps- och teknik programmen. Sammantaget var det 82,5 procent som var behöriga till alla nationella program.

Diagram 2. Andel (%) elever i årskurs 9 som har godkänt betyg i engelska, matematik och svenska¹ samt behörighet till gymnasieskolans yrkesförberedande och högskoleförberedande program läsåret 2010/11.

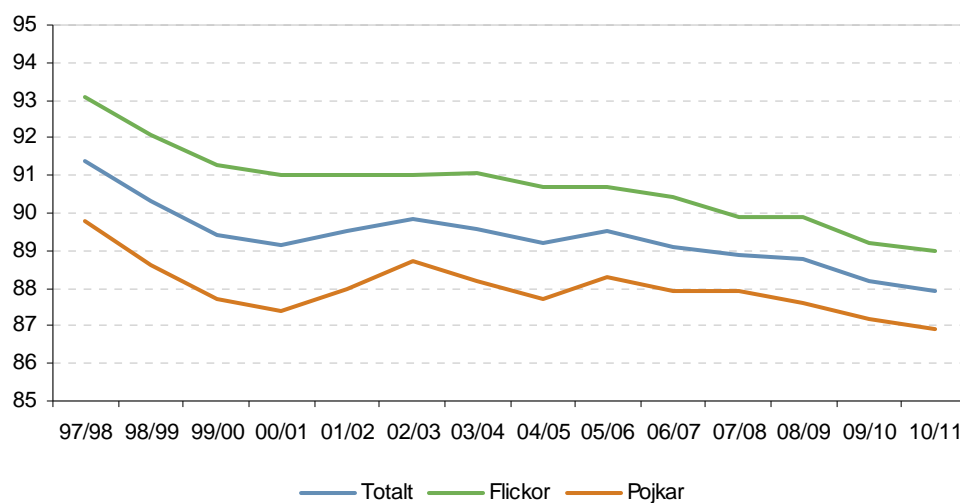
Föregående läsår var det 11,8 procent som inte hade någon behörighet till något nationellt program. Motsvarande andel våren 2011 var 12,1 procent.

Det var en högre andel behöriga till nationella program bland flickorna jämfört med pojkarna. Det skiljer 2,1 – 3,5 procentenheter mellan olika program. Minst skillnad mellan flickor och pojkar var det för yrkesprogrammen och störst skillnad för naturvetenskaps- och teknik programmen.

¹ svenska eller svenska som andraspråk.

Våren 2011 hade 87,9 procent av eleverna godkänt i ämnena engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk. Det är en minskning från föregående läsår med 0,3 procentenheter. Från och med hösten 1998 till och med hösten 2010 räckte det med godkänt i dessa ämnen för att bli behörig till gymnasieskolan och den andelen har stegvis minskat från 91,4 procent. Under hela perioden har andelen behöriga till gymnasieskolan varit högre bland flickorna jämfört med pojkarna.

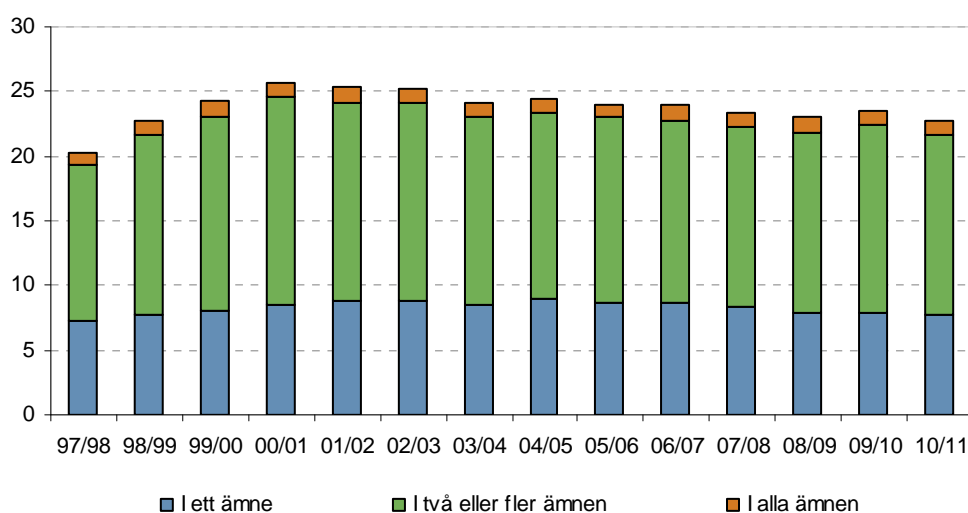
Diagram 3. Andelen (%) som uppnått målen i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk läsåren 1997/98–2010/11.

Andelen elever som uppnår målen ökar

Våren 2011 uppnådde 77,3 procent målen i alla ämnen vilket är den högsta andelen på tio år. Det är fortfarande en bit kvar till den höga andel som var när innevarande betygssystem var nytt våren 1998 med 79,7 procent. Det betyder att andelen som inte uppnådde kunskapsmålen i ett eller flera ämnen har minskat. Det var 7,7 procent som inte fick betyg i ett ämne, 14,0 procent i två eller fler ämnen och 1,0 procent som inte uppnådde målen i något ämne, totalt 22,7 procent. Det var en högre andel bland pojkarna som inte uppnådde målen i ett, två, flera eller samtliga ämnen, 25,4 procent jämfört med 19,7 procent bland flickorna.

Diagram 4. Andel (%) elever som ej uppnådde målen i ett ämne, två eller flera ämnen eller alla ämnen läsåren 1997/98–2010/11

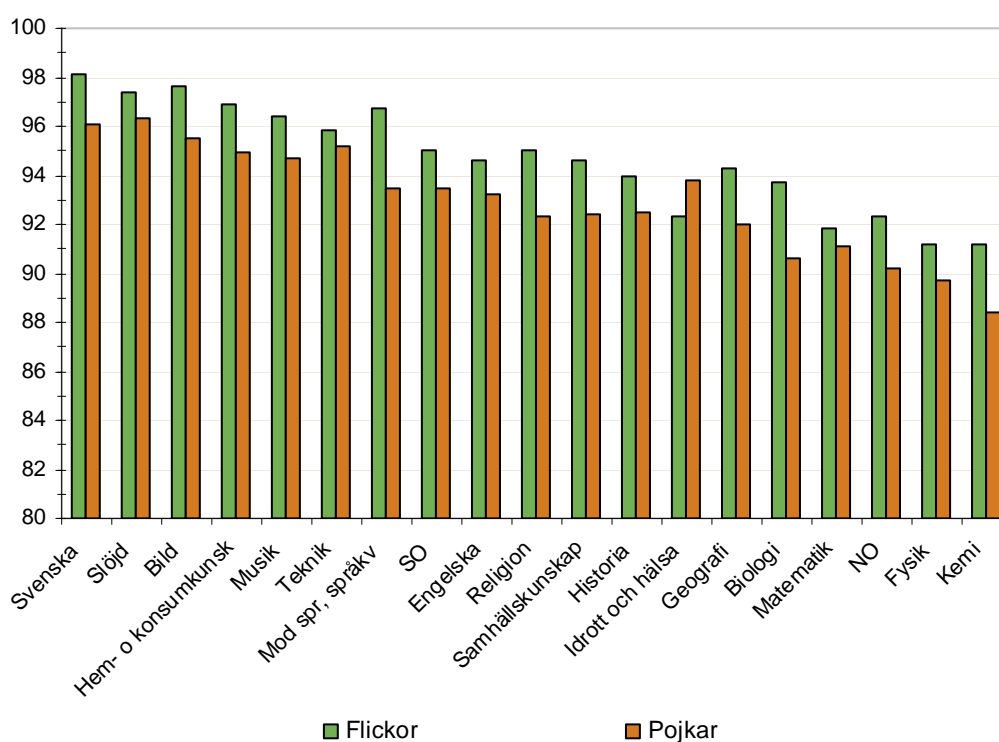
Nästan alla ämnen hade en högre andel elever som nådde målen våren 2011 jämfört med föregående års slutbetyg. Ökningen är 0,1 – 1,0 procentenheter. Det enda ämne som har en lägre andel elever som uppnådde målen är matematik, en sänkning med 0,7 procentenheter.

Det finns skillnader i måluppfyllelse mellan de olika ämnena. Ämnen som har högst andel elever som uppnår kunskapsmålen är svenska, slöjd, bild, hem- och konsumentkunskap och musik. Sedan våren 1998 har respektive andel legat nära eller över 95 procent.

På motsvarande sätt har no-ämnena kemi och fysik följt av biologi, lägst andel elever som uppnår målen i årskurs 9 med ungefär 89-92 procent under innevarande betygperiod. Andelarna för kemi och fysik har successivt ökat under perioden och våren 2011 var andelen 90 procent för båda ämnena. I biologi var det 92 procent av eleverna som uppnådde målen.

Ämnet matematik har en minskad andel elever som uppnår målen. I början av perioden nådde 95 procent av eleverna målen i matematik jämfört med våren 2011 då 91 procent nådde målen. Våren 2011 nådde 94 procent målen i engelska vilket inte har förändrats mycket under perioden. I svenska som andraspråk var det 74 procent som uppnådde målen våren 2011. Den andelen varierar mycket under perioden vilket beror på att elevgruppens storlek och sammansättning varierar från år till år. Genomgående under hela perioden är att flickor uppnår målen i större utsträckning än pojkar i alla ämnen utom i ämnet idrott och hälsa. Våren 2011 var skillnaden störst i ämnena moderna språk som språkval, biologi, kemi och religion.

Diagram 5. Andel (%) elever som uppnått målen i olika ämnen läsåret 2010/11

Elevers härkomst och föräldrars utbildningsnivå har betydelse för elevernas resultat

Det som i stor grad påverkar elevers resultat i grundskolan förutom kön är föräldrarnas utbildning eller om eleven har svensk eller utländsk bakgrund.

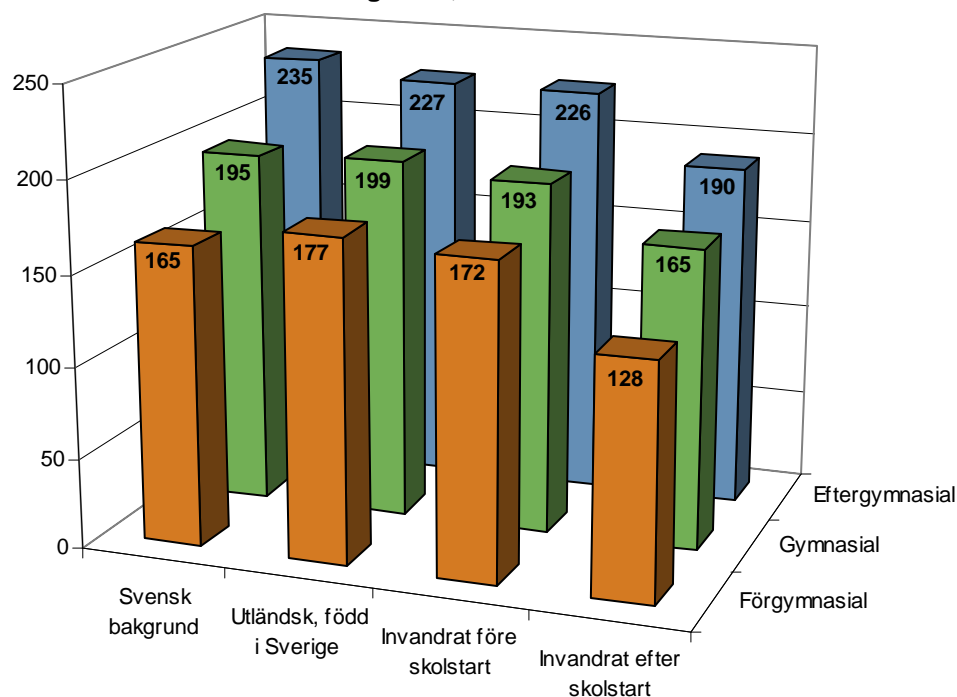
Elever med utländsk bakgrund är en heterogen grupp. En elev i årskurs 9 med utländsk bakgrund kan vara född i Sverige med två utländska föräldrar, men kan också själv ha invandrat före eller efter skolstart. Eleverna med utländsk bakgrund redovisas i tre undergrupper: elever födda i Sverige med två utlandsfödda föräldrar,

elever som invandrat före 2002 (före ordinarie grundskolestart) samt elever som invandrat 2002 eller senare.

Högst resultat hade elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning oavsett om eleven är född i Sverige eller har kommit till Sverige före skolstart. Lägst resultat hade elever som kommit till Sverige efter skolstart med föräldrar med förgymnasial utbildning. Elever som invandrat till Sverige efter skolstart med högutbildade föräldrar uppnådde resultat i nivå med elever som invandrat till Sverige före skolstart med föräldrar med gymnasial utbildning.

Elever med lågutbildade föräldrar hade ett genomsnittligt meritvärde mellan 128 och 177 beroende elevens bakgrund. Är föräldrarnas utbildningsnivå gymnasial varierade elevernas genomsnittliga meritvärde mellan 165 och 199. Motsvarande variation var 190 till 235 för elever med högutbildade föräldrar.

Diagram 6. Genomsnittligt meritvärde för olika kombinationer av elevers härkomst och föräldrars utbildningsnivå, läsåret 2010/11

Jämfört med läsåret 2009/10 har det genomsnittliga meritvärdet minskat för alla elever som invandrat före skolstart och för elever med utländsk bakgrund födda i Sverige med lågutbildade föräldrar.

För alla andra grupper har det genomsnittliga meritvärdet ökat. Den största ökningen har elever som invandrat efter skolstart. För elever inom denna grupp och med högutbildade föräldrar är ökningen 11 meritpoäng.

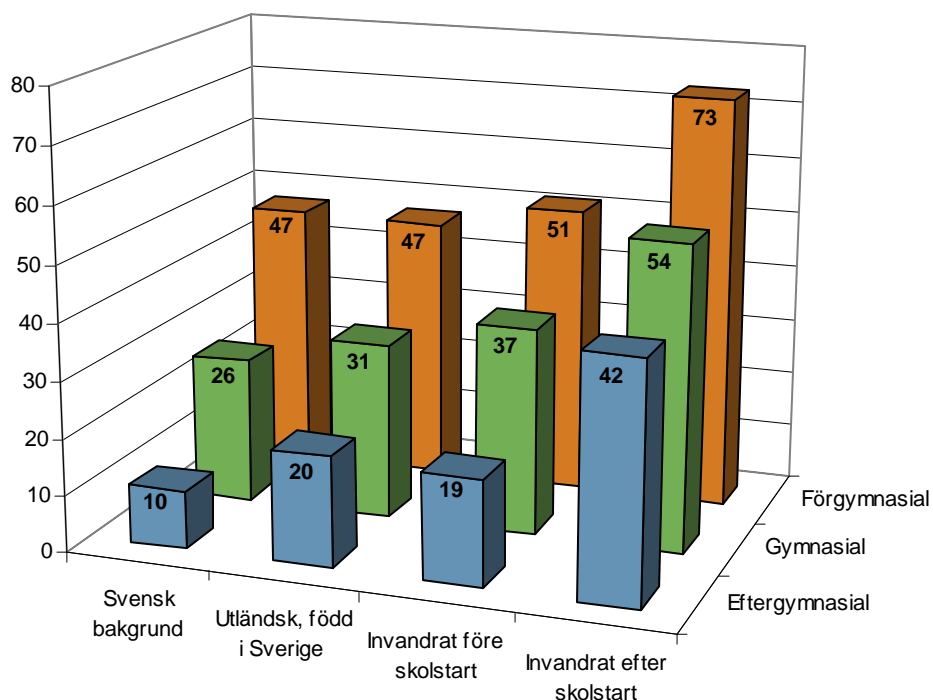
Andelen elever som saknar betyg i minst ett ämne har ökat sedan läsåret 2009/10 för elever som invandrat före eller efter skolstart och har föräldrar med förgymnasial utbildning samt för elever som invandrat före skolstart med gymnasialutbildade föräldrar. För alla andra grupper har andelen minskat.

Lägst andel som saknar betyg i minst ett ämne har elever med svensk bakgrund med föräldrar med eftergymnasial utbildning, 10 procent. Högst andel, 73 procent, har elever som invandrat efter skolstart med föräldrar med förgymnasial utbildning.

Antalet elever inom grupperingarna är dock olika stora vilket gör att vissa blir mer känsliga för variationer. De flesta elever i grundskolan har svensk bakgrund och föräldrar med eftergymnasial utbildning. Från läsåret 2009/10 har antalet elever med svensk bakgrund och elever med föräldrar med gymnasial utbildning minskat i förhållande till totalt antal elever, medan de andra har ökat i andel.

Lsåret 2010/11 saknade 1 962 elever uppgift om föräldrarnas utbildning, dessa ingår inte i den presenterade statistiken. Av dessa var 39 procent invandrade före skolstart och 40 procent efter.

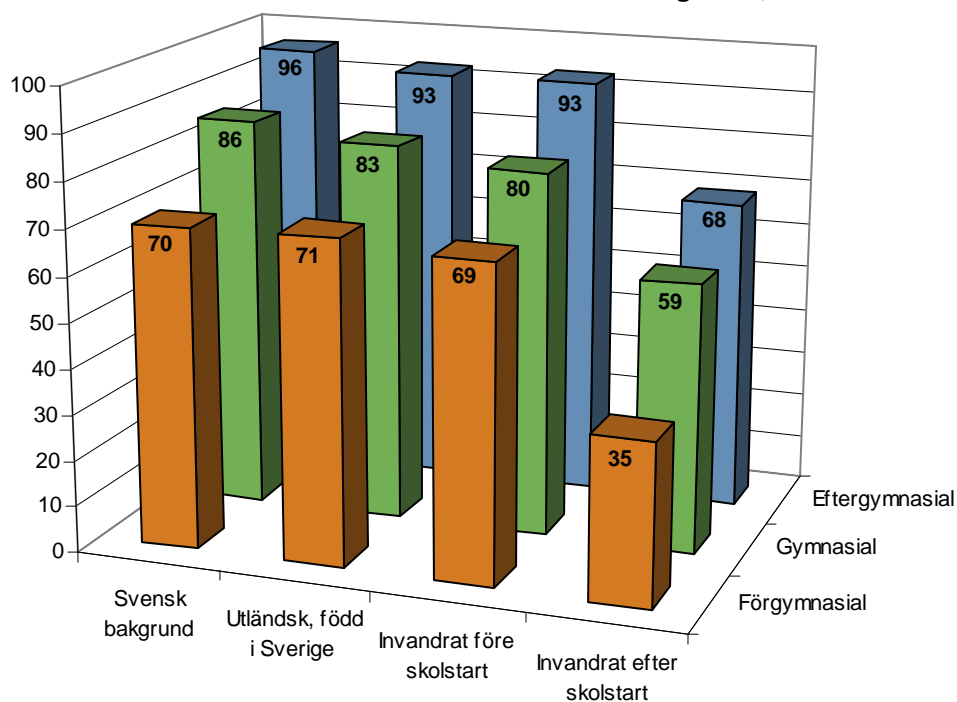
Diagram 7. Andel (%) elever som saknar betyg i minst ett ämne för olika kombinationer av elevers härkomst och föräldrars utbildningsnivå, läsåret 2010/11

Lägst behörighetskrav har yrkesprogrammen och majoriteten av eleverna som är behöriga till yrkesprogrammen är även behöriga till något av de högskoleförberedande programmen. Andelen behöriga till yrkesprogrammen varierar beroende på härkomst och föräldrarnas utbildningsnivå.

Lägst andel behöriga, 35-68 procent hade gruppen elever som har invandrat efter skolstart, varav andelen är lägst för elever med lågutbildade föräldrar. Högst andel behöriga, 68-96 procent, fanns hos elevgruppen med högutbildade föräldrar. Andelarna är lika, 93 procent, oavsett om eleven är född i Sverige eller kommit till Sverige före skolstart. Behörigheterna för olika elevgrupper följer samma mönster även för de tre högskoleförberedande programmen. Naturvetenskaps- och teknikprogrammen har lägst andel behöriga följt av ekonomi-, humanistiska- och samhällsvetenskapsprogrammen. Näst högst behörighetsandelar har estetiska programmet.

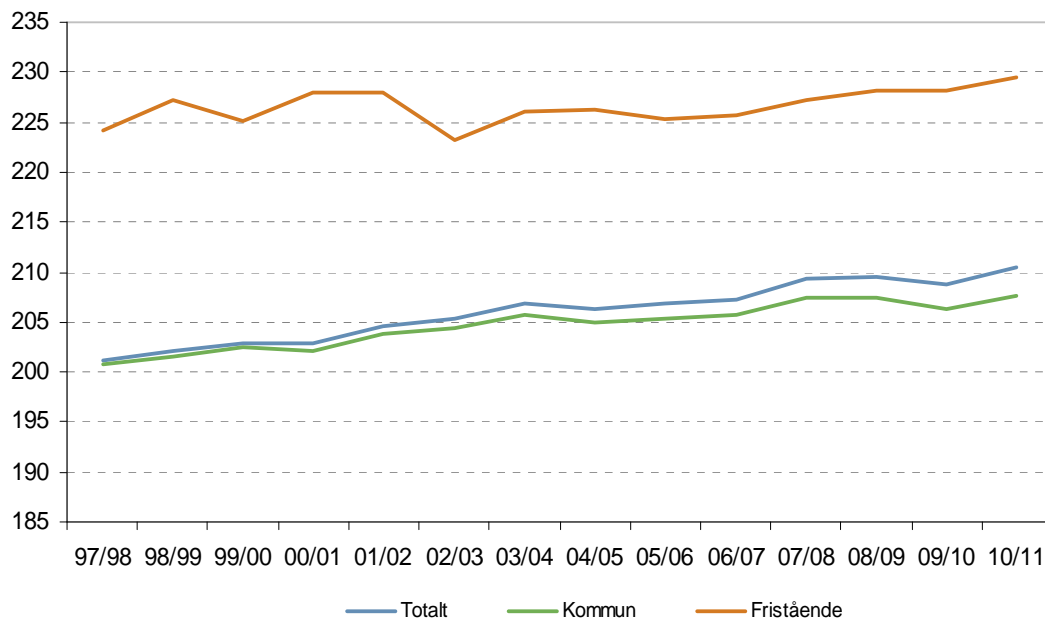
Diagram 8. Andel (%) elever som är behöriga till yrkesprogrammen för olika kombinationer av elevers härkomst och föräldrars utbildningsnivå, läsåret 2010/11

Högre betyg i fristående skolor

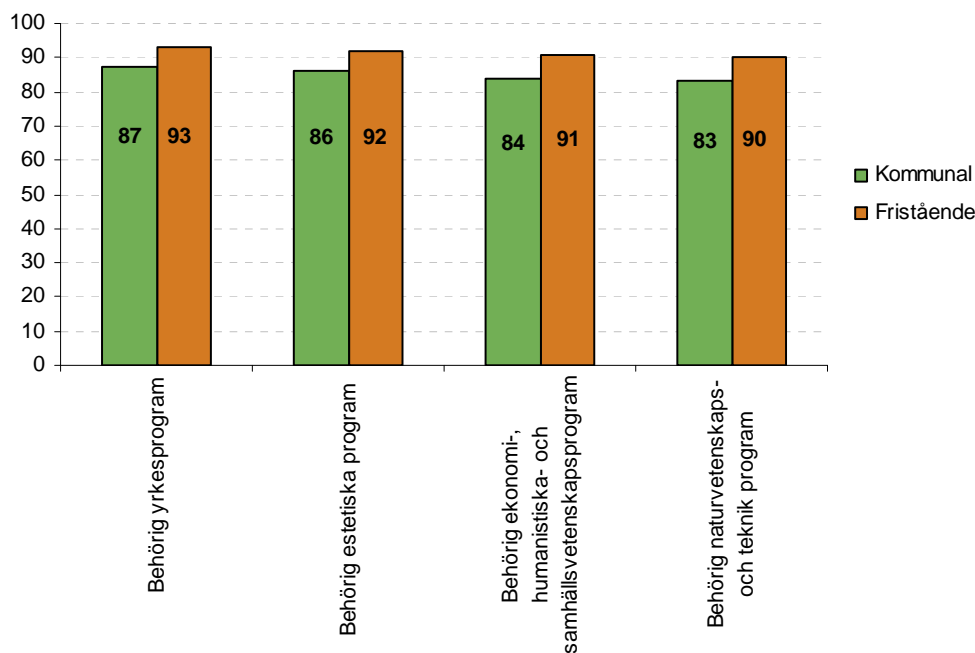
Drygt 13 procent av eleverna i årskurs 9 går i fristående skolor, vilket är en ökning med ungefär en procentenhet sedan föregående läsår. Eleverna i de fristående grundskolorna har högre betyg än eleverna i den kommunala skolan. Det genomsnittliga meritvärdet har ökat både för fristående skolor och kommunala skolor sedan föregående läsår. För kommunala skolor är ökningen med 1,4 meritpoäng till 207,7. Fristående skolor har ökat med 1,3 meritpoäng till 229,5.

Diagram 9. Genomsnittligt meritvärde för skolor med kommunal respektive fristående huvudman mellan läsåren 1997/98–2010/11.

Fristående skolor hade en större andel behöriga till gymnasieskolans alla program. Skillnaden mellan fristående och kommunala skolor är 6-7 procentenheter för alla programmen. Den lägsta andel behöriga på fristående skolor, nämligen 90 procent till naturvetenskaps- och teknikprogrammen är högre än den högsta andelen på kommunala skolor som var 87 procent till yrkesprogrammen.

Diagram 10. Andel (%) elever i årskurs 9 som har behörighet till gymnasieskolans yrkesförberedande och högskoleförberedande program per huvudman, läsåret 2010/11.

Elevsammansättning skiljer sig åt mellan fristående och kommunala skolor. Andel elever med högutbildade föräldrar är högre i fristående skolor. Fristående skolor har en större andel med utländsk bakgrund som är födda i Sverige, medan kommunala skolor har en större andel som invandrat efter skolstart.

Kommunala skillnader

Följande redovisning av olikheter mellan kommuner baseras enbart på uppgifter från skolor med kommunal huvudman, dvs resultat från fristående skolor är inte med. Skillnaderna i det genomsnittliga meritvärdet varierar mellan kommunerna från 171,2 till 251,6. I sex kommuner har pojkarna ett högre genomsnittligt meritvärde än flickorna. Andelen som är behöriga till minst yrkesförberedande program varierar också stort mellan kommunerna, från 69,2 till 100 procent av eleverna.

Skolorna i kommungruppen förortskommuner till storstäder har den högsta andelen elever, 90,3 procent, som uppnår behörighet till minst yrkesförberedande program. Lägsta andelen finns i kommungruppen storstäder, där 84,1 procent har motsvarig behörighet

Tabeller på Skolverkets webbplats

Aktuella tabeller publiceras på Skolverkets webbplats under ”Statistik & analys”. Där hittar man även Jämförelsedatabasen och databasen SIRIS med sökfunktioner för olika resultat samt snabbfakta som ger svar på de vanligaste frågorna. Det finns statistik om slutbetygen i årskurs 9 för läsåret 2010/11 på riks-, läns-, kommun- och skolnivå.